

Bu söyleşiyi, 48 yıl ODTÜ’de çalıştıktan sonra 2012 yılında ODTÜ Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü’nden emekli olan değerli hocamız Prof. Dr. Meral Çileli’yle gerçekleştirdik.

* Akademik Özgeçmiş

ODTÜ’de çalışmaya TED Ankara Koleji’nden mezun olduğum 1964 yılında başladım. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü’nde öğrenciyken ODTÜ Personel Müdürlüğü’nde çalışıyordum. Üniversiteden mezun olunca, 1969 yılında ODTÜ İngilizce Hazırlık Okulu’nda hocalığa başladım. Hazırlık Okulu’nda çalışırken A. Ü. Eğitim Fakültesi, Eğitim Psikolojisi Bölümü’nde Y. Lisans ve Doktora çalışmalarına devam ettim. 1975 tarihinde Y. Lisans çalışmasını tamamladım. Şubat 1979 tarihinde, ODTÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi, Beşeri İlimler Bölümü’ne geçtim ve aynı yılın Eylül ayında British Council araştırma bursu ile bir yıl University of London, Institute of Education’da çalışmalarımı sürdürdüm ve “An Assessment of Moral Judgment with Cognitive Developmental Approach” başlıklı çalışma ile Associateship derecesi aldım. 1981 yılında da A. Ü. Eğitim Fakültesi’nden, Eğitim Psikolojisi alanında doktora derecesini aldım. Doktoramı tamamladıktan sonra, Beşeri İlimler Bölümü’nde, o zaman geçerli olan Y. Prof’luğa yükseltildim ve İngilizce derslerinin yanı sıra üniversitenin bütün öğrencilerine açık olan “Moral Aspects in Children’s Literature I-II,” “Psychological Trends in Literature I-II” gibi seçmeli dersler vermeye başladım.

1982 yılında kurulan ODTÜ Eğitim Fakültesi, 1983 yılında ilk öğrencilerini almaya başladığında akademik hayatımı Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü’nde 1983-1990 yılları arası Yardımcı Doçent, 1990-2004 yılları arasında Doçent, 2004-2012 yılları arasında Profesör

unvanı ile sürdürdüm. Bu zaman süresinde, 1990-1992 yılları arasında Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Başkan Yardımcılığı ve 2001-2004 yılları arasında Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcılığı görevlerini üstlendim. 2006-2010 yılları arasında da, ODTÜ Kuzey Kıbrıs yerleşkesinde TEFL (İngilizce Öğretmenliği) Bölümü'nü kurmak ve çekirdek akademik kadroyu oluşturmak için dört yıl Kıbrıs'ta görev yaptım. Bölüme gelen ilk öğrencilerimizin mezuniyetlerini gördükten sonra Ankara'ya bölümüme döndüm ve 2012 yılında emekli oldum. Sonuç olarak, 48 yıl ODTÜ'de çalıştım. Şimdi ise yarı zamanlı olarak lisansüstü dersler vermeye devam ediyorum.

*** ODTÜ'ye 48 yıl emek vermiş bir akademisyen olarak, ODTÜ Eğitim Fakültesi'ne ilişkin düşüncelerinizi bizimle paylaşır mısınız?**

ODTÜ Eğitim Fakültesi'nin uluslararası standartta bir fakülte olduğunu biliyorum ancak Türkiye'de yaşanan politik çalkantıların ve YÖK sisteminin getirdiği kısıtlama ve baskılardan olumsuz yönde etkilendiğini de görüyorum. Altyapı ve öğretim üyesi kapasitesi dikkate alınmadan sürekli kontenjanlarımız arttırılmış ve bu konuda fakülte ve üniversitenin uyarıları dikkate alınmamıştır. Bu süreç aslında eğitim kalitesi açısından da çok tehlikeli bir süreçtir ve üniversite kavramı ile çelişir. Eğitimi kalabalık sınıflarda bilgi aktarımı haline getirir. Hâlbuki üniversitenin işlevi sadece bilgi ve kural aktarımı değil, bilginin irdelenmesidir. Bu yoğunluk öğretim üyelerinin akademik açıdan kendilerini geliştirecek çalışmalar yapmaları önünde de engel oluşturmaktadır. Kalabalık sınıflarda 3-4 ders vermek ve YÖK'ün dayattığı, kuralların öğrenilmesine ağırlık veren tek tip ders programlarını uygulamak zorunda kalan öğretim üyelerinin araştırma ve yayın yapmak için olağanüstü çaba harcamak zorunda kaldıklarını biliyorum.

*** "ODTÜ'de Hoca olmak" size neler hissettiriyor?**

ODTÜ'de hoca olmanın bir ayrıcalık ve şans olduğunu düşünüyorum. Türkiye gibi bir ülkede, insanın sevdiği bir işi ODTÜ gibi bir üniversitede yapabilmesinin, her şeye rağmen büyük bir mutluluk olduğunu söyleyebilirim.

*** Genç akademisyenlere önerileriniz ve tavsiyeleriniz neler?**

Genç akademisyenlere pek öneride bulunabileceğimi sanmıyorum. Akademisyenlik de hayat gibi yaşanarak öğreniliyor. Belki kendilerine daha çok güvenmelerini tavsiye edebilirim.

*** ODTÜ'deki akademik hayatınız boyunca unutamadığınız bir anınız var mı?**

ODTÜ'de unutamadığım çok anım var aslında. Belki uzun anekdotlar anlatmak yerine genelde beni en mutlu eden anıların, öğrencilerimin olağanüstü yorum ve sorularla beni şaşırttıkları durumlar olduğunu söyleyebilirim.

*** Eski öğrencileriniz, derslerinizden bahsederken edebiyatı sevmelerinde büyük bir etkiniz olduğunu söylüyorlar. İngilizce öğretmenlerinin yetiştirilmesinde edebiyatın nasıl bir önem taşıdığını düşünüyorsunuz?**

Öğrencilerim arasında edebiyatı sevmelerine aracılık ettiklerim varsa tabii çok mutlu olurum. Herhalde bunun nedeni, benim edebiyat derslerini sevmemdir diye düşünüyorum. Edebiyat derslerinde ele aldığımız eserin öğrencilerimle ortak olarak paylaştığımız bir malzeme haline gelmesini sağlamaya çalışırım. Onlara söylediğim ilk şey elimizdeki eserle ilgili istedikleri her

yorumu yapabilecekleridir. Bu süreçte tek koşul, söylediklerini metinden buldukları kanıtlarla desteklemeleridir. Bu süreçte çok coşkulu dersler yaptığımızı hatırlıyorum, özellikle birbirleri ile iyi arkadaşlıklar kuran öğrencilerin, birbirlerinden çekinmedikleri, hata yapmayı dünyanın sonu olarak görmedikleri gruplarda dersler çok daha başarılı olmuştur.

Edebiyatın, onlara daha aktif olabilecekleri, kendi deneyimleri doğrultusunda katkıda bulunabilecekleri bir alan oluşturmasını, dersin sadece bilgi aktarımı olmaktan çıkmasını sağlamaya çalışırım. Bu süreçte, 'o bağlantıyı hiç fark etmemiştim' veya 'bu sorunun yanıtını gerçekten bilmiyorum, sence neden?' dediğim ve çok mutlu olduğum dersler olmuştur. Üniversite düzeyinde edebiyatı dil eğitiminden ayrı düşünmek mümkün değildir. Edebiyatsız dil eğitimi günlük dilin öğretilmesi ile sınırlı kalır. Hâlbuki biz sadece İngilizce konuşan değil, İngilizceyi öğretebilen öğretmenler yetiştirmeyi amaçlıyoruz. Edebiyat dersleri öğrencilerimize dil derslerinde öğretilen, okuma, anlama, konuşma ve yazma becerilerinin tümünü pekiştirebilecekleri bir ortam sağlamaktadır. Edebiyat dersleri, öğrencilerin dilin inceliklerini ve farklı bağlamlarda gösterdiği değişiklikleri algılamalarını sağlar. Üstelik edebiyat bir insanlık hazinesidir, bize çok zengin bir insan laboratuvarı sunar. Gençler edebiyatla insanlık durumlarını, çelişkilerini, açmazlarını görme olanağını bulur, varoluş sıkıntılarını sadece kendilerinin yaşamadığını fark ederler. Edebiyat gençlerin yalnızlık duygusu ve ben merkezli düşünce kalıplarını aşmalarını sağlar.

Edebiyat genelde aykırıdır; her şeyi, en temel bildiğimiz kavramları bile sorgulamamızı sağlar. *Oedipus Rex*'te tanrıların adaletini, *Metamorphosis*'te aile kurumunu sorgularken öğrencilerimin heyecanını hep hatırlarım. "Introduction to Literature" dersine ilk girdiğim bir sınıfta öğrencilerime, "Hangi romanları okudunuz, en beğendiğiniz hangisi oldu?" diyerek başlamıştım. Çoğu hangi romanı neden sevdiğini anlattı. Bir öğrencim ise, "Ben zamanımı roman okuyarak harcamam, ders çalışırım" diye yanıt vermişti. Maalesef edebiyata karşı önyargılı bir toplumdaki geldiğimiz söylenebilir. "Çok okuma aptal olursun" deyişi olan, çocuklarını, "roman okuma, dersini çalış" diye uyan, Rodin'in Düşünen Adam heykelini Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları bahçesine koyan, birbirlerini eleştirirken "edebiyat yapma" diye hakaret eden politikacıları olan bir toplumdaki geliyoruz. Ülke yönetiminde söz sahibi olanların bile edebiyat ve kültüre önem vermediklerini görmek mümkün. Genç bir Kültür Bakanımız Urfa'ya açılış yapmak için gitmişti. Konuşmasını, Urfa'nın farklı kültür ve dinlerden, insanların bir arada yaşadıkları bir şehir olduğunu söyledikten sonra, "Urfa ile iftihar ediyoruz, Urfa Pandora'nın kutusu gibi bir şehirdir" diyerek bitirmişti. Her türlü eğitim sorunumuzu kuralların öğretilmesi ile aşacağımıza inanmayı sürdürdüğümüz, sanat, edebiyat ve kültürü bütün eğitim aşamalarında dışlamaya devam ettiğimiz sürece, dünyayı kavrayabilen bireyler yetiştiremeyeceğimizi ve bu tür örnekler görmeye devam edeceğimizi düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Sayın Hocam, bize vakit ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.